

Spolok
Martina
Rázusa

Motto:

*Kto za pravdu horí v svätej obeti,
kto za ľudstva práva život posväťí,
kto nad krivdou biednych slzu vyroní,
tomu moja pieseň slávou zazvoní*

(Karol Kuzmány: Sláva šľachetným)

Liptovský Mikuláš

19. – 21. september 2014

Piatok 19. 9., 10.00 hod.
Mestský úrad, Štúrova 1989/41

Vedecká konferencia
I. BLOK: Ján Lajčiak
II. BLOK: Rudolf Macúch

Sobota 20. 9., 9.00 hod.
Mestský úrad, Štúrova 1989/41

Vedecká konferencia
III. BLOK: Živena,
Anna Pivková, Elena Maróthy
Šoltéssová

Piatok 19. 9., 18.00 hod.
Dom Matice slovenskej

Jablká a krajina,
vernisaž výstavy obrazov
Olgy Lajčiakovej

Sobota 20. 9., 18.00 hod.
Liptovská Galéria Petra Michala
Bohúňa

Sprievodný koncert ku
145. výročiu založenia spolku
slovenských žien Živena
**SVETOVÉ (a) SLOVENSKÉ
SKLADATEĽKY**

Info:
www.razus.sk
jan@juras.sk vladifek@gmail.com

Nedeľa 21. 9., 9.00 hod.
Evanjelický kostol, Tranovského ul.

**Spomienkové
Služby Božie**

Organizátori:

Spoluorganizátori:

Partneri:

Mediálni partneri:

Organizátori:

Liptovský Mikuláš

Spolok
Martina
Rázusa

HISTORICKÝ ÚSTAV
SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

CZ ECAV
Liptovský Mikuláš

Spoluorganizátori:

Botschaft
der Bundesrepublik Deutschland
Pressburg

Dom Matice slovenskej
Liptovský Mikuláš

Partneri:

S FINANČNOU PODPOROU
MINISTERSTVA KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Liptovsko-oravský seniorát
ECAV

NADÁCIA

SOLIDÁRNY MIKULÁŠ

Mediálni partneri:

EVANJELICKÝ
POSOL SPOD TATIER
týždenník evanjelíkov a. v. na Slovensku založený v roku 1910

TRANOSCUS

evanjelický
vychod

2014 © MultiTalent, s.r.o.
Grafika, layout, design loga SMR a konferencie Sláva šľachetným

Program podujatia
Sláva šľachetným III
Liptovský Mikuláš

Piatok 19. 9. 2014

10.00 – 16.00 hod. Vedecká konferencia

Mestský úrad, Štúrova 1989/41

I. BLOK: Ján Lajčiak

PhDr. **Ludovít Turčan**, CSc., Sociologický ústav SAV: *Lajčiakov*

induktivizmus, zdroje a východiská

Mgr. **Rastislav Stanček**, Cirkevný zbor ECAV Dolný Kubín: *Päť slov*

zrozumiteľných..., alebo Lajčiakov slovenský preklad Biblie

doc. ThDr. **Sidonia Horňanová**, PhD., Evanjelická bohoslovecká

fakulta UK: *Lajčiakova dizertácia o Ezechielovi*

Dokumentárny film: *Ján Lajčiak* (Slovenská televízia Bratislava

1995, scenár Boris Petrik, režia Fedor Bartko)

II. BLOK: Rudolf Macúch

Doc. PhDr. **János Molnár**, Reformovaná teologická fakulta Uni-

verzity J. Selyeho, Komárno: *Rudolf Macúch – evanjelický teológ*

a slovenský religionista

Prof. **Maria Macuch**, Ústav iránskych štúdií, Freie Universität Ber-

lin: *„Zapamätaj si ten let...“ – život a dielo Rudolfa Macúcha*

(Citát je prekladom jedného verša z básne slávnej perzskej poetky Forugh

Farrokhzadovej. Celý verš znie: „Zapamätaj si ten let, vták je smrteľný.“)

Prof. ThDr. Igor Kišš, Dr. h. c.: *K životu a dielu Rudolfa Macúcha*

18.00 hod. Vernisáž

Dom Matice slovenskej Liptovský Mikuláš

Jablká a krajina

Vernisáž výstavy obrazov Olgy Lajčiakovej, pranetere Jána Lajčiaka

Účinkujú Milan Stromko a komorný súbor Art Septet Nicolaus

Sobota 20. 9. 2014

9.00 – 15.00 hod. Vedecká konferencia

Mestský úrad, Štúrova 1989/41

III. BLOK: Živena

Anna Pivková, Elena Maróthy Šoltésiová

PhDr. **Daniela Kodajová**, Historický ústav SAV: *„Rozkvet a sláva*

spolku bude zaiste rozkvetom a slávou národa nášho!“ Živena – Spo-

lok slovenských žien

prof. PhDr. **Marta Dobrotková**, CSc, dekanka Filozofickej fakul-

ty Trnavskej univerzity v Trnave: *Aktivity slovenských žien v USA*

a americká Živena

Mgr. **Zdenko Ďuriška**, Slovenská národná knižnica Martin: *Anna*

Pivková, prvá predsedníčka Živeny

Mgr. **Karol Hollý**, PhD., Historický ústav SAV: *Elena Maróthy-Šol-*

tésiová a spolok Živena pred prvou svetovou vojnou

Mgr. **Daniela Fiačanová**: *Liptovskomikuláše ženy v dejinách*

kultúry a spoločnosti

Dokumentárny film: *Elena Maróthy-Šoltésiová* (Slovenská televízia

Bratislava 2002, scenár Miloš Kovačka, režia Fedor Bartko).

18.00 hod. Koncert

Liptovská Galéria Petra Michala Bohúňa

SVETOVÉ (a) SLOVENSKE SKLADATELKY

Sprievodný koncert ku 145. výročiu založenia

spolku slovenských žien Živena

Program: Maria Theresia von Paradis; Clara Josephine Wieck-

-Schumann; Fanny Cecilia Hensel, rod. Mendelssohn Bartholdy;

Cécile Louise Stéphanie Chaminade; Amy Beach; Lili Boulanger;

Ludmila Zamojská; Ludmila Lehotská-Križková; Anna Ivanová;

Angela Cziczková; Lucia Koňakovská; Lucia Chuťková. **Účinkujú:**

Mariana Hocheľová – soprán; Róbert Smiščík – tenor; Peter Hochel

– klavír; Pavel Bogacz – husle; Martin Záhora – flauta; Karolína

Hurayová – violončelo; Zuzana Králikova Pohunková – klavír

Nedeľa 21. 9. 2014

9.00 hod. Služby Božie

Evanjelický kostol, Tranovského ulica

Spomienkové Služby Božie

Kazateľka Katarína Hudáková, seniorka LOS ECAV

Liturgia: Marián Bochnička, Vladimír Ferenčík

Rudolf Hoffmann – trúbka, Mariana Hocheľová – soprán, Peter Ho-

chel – klavír, Spevokol cirkevného zboru ECAV Liptovský Mikuláš,

Zdenka Matějková – recitácia

Spolok
Martina
Rázusa

Vedecko-popularizačné podujatie

Liptovský Mikuláš
19. – 21. september 2014

Motto: *Kto za pravdu horí v svätej obeti,
kto za ľudstva práva život posväti,
kto nad krivdou biednych slzu vyroní,
tomu moja pieseň slávou zazvoní.*

(Karol Kuzmány: Sláva šľachetným)

Ján Lajčiak

* 25. 7. 1875 Pribylina
† 28. 10. 1918 Baňská Boca
(Vyšná Boca), pochovaný v Pribyline

teológ, evanjelický kňaz, sociológ, prekladateľ, spolutvorca modernej slovenskej orientalistiky, prekladateľ biblických textov z gréčtiny a hebrejčiny do slovenčiny, kritik slovenskej, málo aktívnej inteligencie a stúpenec moderného života na začiatku 20. storočia

Foto: Podobizien na Hornej Boci z r. 1908. Fotograf Uher Odón, Budapešť, Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin

Prof. PhDr. Rudolf Macúch

* 16. 10. 1919 Bzince pod Javorinou
† 24. 07. 1993 Berlín

evanjelický teológ, semitológ, iránista, jazykovedec, univerzitný profesor

Foto: Rodinný archív dcéry Márie

Anna Pivková

* 28. 06. 1835 Hybe
† 18. 02. 1921 Bratislava,
pochovaná v Jasenovej

národná pracovníčka,
prvá predsedníčka Živeny

Foto: Múzeum Janka Kráľa Liptovský Mikuláš

Elena Maróthy-Šoltésiová

* 06. 01. 1855 Krupina
† 11. 02. 1939 Martin,
pochovaná na Národnom cintoríne

spisovateľka,
publicistka,
redaktorka

Foto: Podobizien z r. 1897, Slovenská národná knižnica, Literárny archív Martin

Po gymnaziálnych štúdiách v Banskej Bystrici a v Prešove študoval teológiu v Prešove a v Erlangene. Po štúdiu na Univerzite v Lipsku (1900 – 1902) získal titul Philosophiae doctor za doktorskú prácu *O duálových a plurálových koncovkách v semitských menách*. V r. 1902 – 1905 študoval na Protestantkej teologickej fakulte Sorbonskej univerzity v Paríži a obhájil ďalšiu dizertačnú prácu, a to z teológie *Ezechiel, jeho osobnosť a učenie*, koncipovanú na pozadí širších dobových spoločenských a kultúrnych analýz starého Izraela. Po návrate na Slovensko dostal sa Lajčiak do sporu s maďarskou vrchnosťou a pre svoje liberálne postoje aj so slovenskou konzervatívnou národnou a cirkevnou reprezentáciou. Doma tak nemal možnosť pracovať ani na vedeckom pracovisku, ani vo väčšom cirkevnom zbore. Napokon ako kňaz pôsobil v zapadnutej liptovskej dedine Baňská Boca (Vyšná a Nižná Boca). Zomrel v deň vyhlásenia vzniku Československa.

Jeho základnou témou je problém kultúry v najširšom poňatí. Snaží sa najprv o jej všeobecný pojem, prevažne sú však jeho skúmania zamerané na kultúru a na život Slovenska. Ukazuje to jeho práca *Slovensko a kultúra* vydaná po jeho smrti z rukopisnej pozostalosti S. Š. Osuským v r. 1920. Jeho cieľom bolo dynamizovať zaostalý a konzervatívny život Slovenska. Novoobjavený rukopis slovenského prekladu štyroch evanjelií Novej zmluvy, o ktorého existencii sa viedli len dohady, odhaľuje cieľnú a serióznu činnosť Jána Lajčiaka zameranú na preklad Biblie do slovenčiny. Napriek tomu, že ho Juraj Janoška v tom povzbudzoval, pri obmedzenom vplyve slovenských cirkevných zborov a nechuti osobností reprezentujúcich slovenské záujmy, uvažovať o oficiálnom poverení preložiť Bibliu do „neúradného“ jazyka bolo utópiou.

Dielo:

Die Plural – und Dualenendungen am semitischen Namen, Lipsko, 1902; *Ezechiel, sa personne et son enseignements*, Paríž, 1905; *Slovensko a kultúra*; preklad: *Kniha žalmov*. Bp. 1904; štúdiá *Naše literárne úlohy*, Slov. pohľady, 28, 1

Teológiu študoval na Evanjelickej bohosloveckej fakulte v Bratislave (1944), ako kaplán pôsobil v Betliari, Uhrovci, Trenčíne a Krajinom. V Paríži študoval arabistiku (1945 – 1947). Ako asistent Dr. Jána Bakoša prednášal aramejštinu, arabčinu a islam na Katedre semistiky Filozofickej fakulty UK (1945 – 1949). Dizertačná práca: *Slovanské mená a výrazy v arabskej geografii*, v roku 1948 promoval (PhDr.). Od roku 1949 žil v iránskom Teheráne, kde sa spoznal so svojou manželkou Irandoch. V krátkom čas sa naučil po perzsky a napísal v tomto jazyku dielo *Zarathrustov vplyv na židovstvo a kresťanstvo*, čo mu otvorilo dvere brány univerzity. Tam pôsobil ako profesor, vyučoval latinčinu a francúzštinu. Z poznatkov dvojročného skúmania náboženstva, jazyka a kultúry gnostických Mandejcov zostavil mandejskú gramatiku, v Oxforde pracoval na zostavení mandejského slovníka. Medzitým pôsobil ako farár v USA a Kanade.

V rokoch 1963 – 1988 sa na berlínskej Freie Universität venoval arabistike, semitológii a samaritanistike, skúmal aj novosýrsky jazyk. Jeho odborné publikácie sa dotýkali teológie, vzťahov kresťanstva a islamu, mandejského jazyka a textov, samaritánskeho a novosýrského jazyka, napísal početné práce týkajúce sa iranistiky v arabskom a perzskom jazyku, nemecké štúdie o kresťanstve pri Červenom mori a gnosticizme, o gréckych termínoch používaných v arabských vedeckých textoch. Člen viacerých učených spoločností, prominentný prednášateľ na všetkých významných semitologických sympóziách.

Výber z diela (podrobne na www.razus.sk)

1948 *Slovanské mená a výrazy u arabských geografov* Bratislava; 1950 *Islam a kresťanstvo. Historické kultúrno-náboženské štúdie o islame*, Tranoscius, Liptovský Mikuláš; 1963 *A Mandaic Dictionary*, Oxford; 1969 *Grammatik des samaritanischen Hebräisch*, Berlin; 1974 *Neusyrische Chrestomathie*, Wiesbaden; 1976 *Zur Sprache und Literatur der Mandäer, mit Beitragen von K. Rudolph und E. Segelberg*, Berlin; 1989 *Neumandäische Chrestomathie mit grammatischer Skizze, kommentierter Übersetzung und Glossar*, Wiesbaden; 1993 *Neumandäische Texte im Dialekt von Ahwáz*, Wiesbaden

Anna Pivková, rodená Ballová, pochádzala z národne prebudenej rodiny. Základné vzdelanie získala v rodisku a vyššie v Liptovskom Hrádku, kde študovala na dievčenskej škole. Po vydaji za Ambróza Pivku žila v Martine, kde sa zapájala do národnobuditeľskej práce. V 60. rokoch 19. storočia bola už Anna Pivková v slovenskej verejnosti známa ako žena vzdelaná s veľkým národným sebavedomím. Zanietené vystupovala na spoločenských a národných podujatiach. Preto nie je prekvapením, že ju jednohlasne zvolili za prvú predsedníčku spolku slovenských žien Živena, hneď pri jeho vzniku 4. 8. 1869 v Martine. Vo funkcii predsedníčky spolku Živeny viac ako dvadsať rokov reprezentovala slovenské ženy. Záležalo jej na úspechu Živeny a vyvíjala nemalé úsilie o založenie slovenskej dievčenskej školy v Martine.

O potrebe výchovy a vzdelávania slovenských dievčat písala na stránkach časopisu Orol. Po zatvorení Matice slovenskej a slovenských gymnázií udržiavala matičnú myšlienku prostredníctvom ženského hnutia. Zastávala názor, že v daných časoch je nevyhnutné posilniť „slovenské národné účinkovanie horlivou spoluúčasťou žien“. Výrazne sa zúčastnila na organizovaní veľkolepej výstavy slovenských výšiviek a ľudového umenia v roku 1887, s cieľom zoznámiť širokú verejnosť s bohatstvom slovenského ľudového umenia a šikovných rúk slovenských žien. Od roku 1888 bývali Pivkovci v Dolnom Kubíne, kde bol Ambróz Pivko úradníkom a potom v Jasenovej. Po manželovej smrti (1910) žila Anna Pivková striedavo v kruhu rodiny svojich detí v Jasenovaj, Ružomberku a v Bratislave. Svojou milou a starostlivou povahou stala sa dobrým duchom, láskavou radkyňou a dôverníčkou svojich detí a vnúčat.

Dcéra ev. a v farára a spisovateľa Daniela Maróthyho. Vzdelanie získala v Luboreči, na nemeckom dievčenskom ústave v Lučenci a vo Veľkej – Poprade. Po vydaji žila a pôsobila v Martine, kde sa mohla venovať literárnej, kultúrnej a spoločenskej činnosti. Bola členkou výboru Živeny, neskôr sa stala podpredsedníčkou a v rokoch 1894 – 1927 bola jej uznávanou predsedníčkou. V roku 1910 sa zaslúžila o založenie výrobného účastinárskeho spolku Lipa, ktorý zabezpečoval prácu pre slovenské ľudové vyšivačky a odpredaj ich umeleckých výrobkov. Činne pôsobila vo verejnom a kultúrnom živote. Zaslúžila sa o vydávanie *Národného almanachu Živeny* (1885) a *Letopisu Živeny* (1896, 1798, 1902, 1906). Pravidelne prispievala do Národných novín, Slovenských pohľadov a Dennice. Redigovala rešpektovaný časopis slovenských žien Živena. Jej životopisný román *Moje deti* získal mimoriadne uznanie, preložený bol do viacerých jazykov. Pod vedením Šoltésovej Živena vybudovala v Martine Štefánikov ústav (1926), v ktorom zriadila rodinné a sociálne školy a kurzy pre dievčatá a uskutočňovala rozsiahlu vydavateľskú činnosť venovanú najmä ženám.

Elena Maróthy-Šoltésiová svojou všestrannou činnosťou sa stala priekopníčkou slovenského ženského hnutia a uznávanou vedúcou osobnosťou slovenského i československého verejného života. V knihe *Die führende Frauen Europas* (Mníchov 1929) bola zaradená medzi 25 vedúcich žien Európy.

Výber z diela:

Programové články: *Dozvuky k poslednému valnému zhromaždeniu Živeny* (1882), *Úloha Živeny* (1885)
Beletria: *Na dedine*, poviedka (1881), *Proti prúdu*, román (1894), *Prvé previnenie*, novela (1896), *Popolka*, novela (1898), *Za letného večera*, novela (1902), *Moje deti*, životopisný román (1923 – 1924), *Sedemdesiat rokov života*, memoáre (1925)

Záväzná prihláška

na vedeckú konferenciu

Sláva šľachetným III

(R. Macúch, J. Lajčiak, A. Pivková, E. Maróthy Šoltésiová)

Termín konania: **19. – 20. septembra 2014**
Miesto konania: **Mestský úrad Liptovský Mikuláš**

Kompletne vyplnenú prihlášku zašlite, prosím,
na e-mailové adresy:

jan@juras.sk
alebo *vladifek@gmail.com*

prípadne poštou na adresy:

Ján Juráš,
P. O. Box 76,
830 07 Bratislava 37

alebo **Vladimír Ferencík,**
Tranovského 6,
031 01 Liptovský Mikuláš

Vaša prihláška bude akceptovaná po uhradení konferenčného poplatku na účet Spolku Martina Rázusa v Tatra banke, a. s., číslo čtu: **2621714777/1100**, variabilný symbol **2014**, s uvedením Vášho mena.

Spolok
Martina
Rázusa

Týmto sa záväzne prihlasujem
na vedeckú konferenciu

Sláva šľachetným III

(R. Macúch, J. Lajčiak, A. Pivková, E. Maróthy Šoltésová)

Meno a priezvisko:

Funkcia:

Inštitúcia:

Adresa:

Telefónne číslo:

E-mail:

Dátum:

Základný konferenčný poplatok
organizácia a občerstvenie (káva, čaj, chlebičky)

7 €

Konferenčný poplatok
pre členov Spolku Martina Rázusa

5 €

Kolektívna monografia **Sláva šľachetným III**
zľava pre účastníkov

7 €

Publikácia **Sláva šľachetným III Miscelanea**
zľava pre účastníkov

3 €

Spolu registračný poplatok
prosím dopísať sumu

Individuálne
objednávky obedov

v cene **3,70 €**

(polievka, hlavné jedlo,
zákusok, nápoj)

Obedy

Piatok 19. 9. 2014

Sobota 20. 9. 2014

Áno/Nie

Samostatná objednávka monografie **Sláva šľachetným III**

10 €
+ poštovné

Samostatná objednávka publikácie **Miscelanea**

4 €
+ poštovné